

„Vienybe Lietuvniku“
Nėra kas trečiajienė
Brooklyn, N. Y.
Prenumerata metams;
Savienytose Valstijose ir
Kanadoje \$200.
Europo ir kitur \$2.50
Prenumerata mokama iš vir-
šaus. Prenumeratos metas
skaitosi nuo laiko užsirašymo,
ne nuo Naujo Meto.
Apgaršinimą prekių klaus
kite laišku.
J. J. PAUKŠTIS K. BRAZYS,
120-124 Grand st.
Brooklyn, N. Y.

VIENYBÉ LIETUVNIKU

Visuomenes, literaturos ir politikos savaitinis laikraštis.

Nr. 32.

Brooklyn New York, Branch—Plymouth, Pa. d. 10 Rugpjūčio (August) 1910 m.

ENTERED AS SECOND-CLASS MATTER OCTOBER 23, 1907, AT THE POST-OFFICE AT BROOKLYN, N. Y., UNDER ACT OF MARCH 3-ED, 1879.

Metai XXV

Eikim prie žmonių.

Senai yra pas mus pastebėta du priešingi apsireiškima: didesniuose miestuose nuolatos kyla tarp intelligentų vaidai, nes nepasidalina vadovavimui minios, o maž-sniuo-e mieste teliuose — šauktė šaukia lietuvių: nėra pas mus intelligentų! duokit apšvestesnį žmonių! Vienur intelligentai nebesutelpsta, o kitur—jų visai truksta.

Neimsim mės čia nagrinėt, ar tas apsireiškimas pilnai teisingas. Atsiremsim tik paviršium.

Iš teisybės laikas butų mūsų intelligentijai, norinčiai vadovauti, pasiekti sau naujų laukų, kaip kapitalistai jieško savo išdrubiniams naujų rinkų. Tie laukai—mūsų mažesnės kolonijos. Kaip tai didelė ir dekinga yra dirva po miestelius, kur gyvena po keles dešimtis šimtų brolių-lietuvių, kur intelligento su išsketomis rankomis laukia! Yra žinomi pavyzdžiai, kad vienas apsišvietęs ir energiškas vyrukas, nuvykę į visai nupuoluotą dvasiškai lietuvių koloniją, ypač su magiko laždele, metu tisumoj pakelė visos liaudies upę—sutvėrė pašalpinę draugystę, TMD. kuopą, SIA. kuo p., social stūkuopą, dainininkų chorą; išteigę klubą, knygyną; jv. de susirinkimus, prakalbas, ref ratų skaitymus, etc. Ir tokie pavyzdžiai dabar vis eina tankya.

Juk mūsų intelligentai, apsigyvendami ant ilgesnio laiko Amerikoje, negauna didesniuose miestuose sau tokijų darbų, kokių galėtų tikėties Rusijoje, kaip va: kontorose, raštini-e, valdžią įstaigose, etc. Didelė didžiuma jų dirba petys petin su paprastais darbininkais fabrikuose. Kodėl tad jiems nepersikelti į mažesnius miestelius ir neiti prie žmonių, kaip tą daro, pav.

Rusijos intelligentai? Ten gaučia tokias-pat algas, ramesnį gyvenimą ir neišpasakytaididelį plotą savo dvasiškai-kulturiniams darbui. Kur darbštus intelligentas apsigyvęs, ten simtai mūsų vientočių susilaikus sau geistiną vadova, ten palengva užsižiebs gražus pažangos darbas, ten tukstančiai dolerių, ką iš mūsų žmonių nugarinių saliunus, eis ant didelio apšviestos tiklo.

Seniaus dar buvo šioks-toks išrokavimas spiesties intelligentams į burius: maža buvo tarp apšviestinių gaivalų organi-

zacijos. Dabar mūsų gyvenimo sąlygos diktoriai persimainė. Intelligentų rankose yra keletas mūsų pažangesnių laikraščių; jų rankose yra mūsų didžiosios organizacijos. Nuni neberekalauja intelligentai vaikščioti buriu, kad nepažiesti. Prisiėjus reikalui vieniem su kitais susinešti, pasiteirauti, ant rankų yra visų ižymesnių lietuvių adresai. Kotrūsta, tą padės atlikti laikraščių redakcijos, supažindinėmos vienus intelligentus su kitais, paduodamos jų adresus.

Didžiai nudžiugau perskaites laikraščiuose pranešimą apie susitvėrimą dar vienos svarbios įstaigos—Liaudies Mokyklos. Tai bus bene paskutinis mūsų kulturinio darbo žodis ant ilgų-ilgų metų. Tokia plati liaudies švietimo programą Liaudies Mokykloje duoda progą dirbtis didel uose ir mažuose miestuose. Viepur intelligentai sudarys centrus, sutaisys systematiškus referatų ir paskaitų kursus, o kitur, kur tėra viens-du intelligentai galės tuos kursus skolinties ir per visą žemę savo apylinkėse skaityti, nusipirkus sau gyvujų paveikslų mašinas—stereoptikonus ir su tų pagalba parodys publikai gražius paveikslus, pritaikintus prie referatų išistorijos, geografijos, astronomijos, medicinos ir tt.

Suėmus visą tą, ką saugičiau pasakyta ir pridejus minėtają Liaudies Mokyklą, dabar pasiliesta žodis tik į mūsų intelligentus: skirtystimės iš pilų ir eikime dirbtis į išsi klaidžiusi miniai, eikime prie žmonių.

V-tis.

PERŽVALGA.

Argentinos lietuvių emigracija Šiaurinė Amerikos. Mums rašo vienas skaitytojas iš Argentinos, Pietinės Amerikos, kad tėnykščiai lietuvių burių esą pasikilniję keliauti į Šiaurinę Ameriką. Nesenai tėnykščiai laikraščiai rašę, kad trumpu laiku suviršum 500 lietuvių iškeliaučių čonai—vieną dieną iš vienu laivu išplaukę apie pusantro šimto lietuvių. Kaip priežastį tokio masiviško bégimo skaitytojas mums paduoda—pabrangimą Argentinoje pragyvenimo ir „privaziavę labai daug žmonių“.

Bet jie nežino, kad šokdamis išskurados pataikys į ugnį,

kadangi niekur gal taip neinābrangyn pragyvenimas, kaip pas mus. „Daugumų“ žmonių skundžiasi ir amerikonai, nors tas daugumas yra netikras, tik fiktiviškas. Perdaug žmonių Amerikose šiandien dar negali buti. Bus tai jei bent už kokio šimto metų

* * Bažnyčiose „streikai“ „Saltinio“ No. 28 rašo iš Aukštostos, Kauno gub., kad per „Dievo Kuno“ šventės procesijas, sustreikavę brostvininkai ir einant iškilmėms, jie sau nuoje pas žydą į smuklę ir tauškindami stiklais, taip išjuokinėje savo tikėjimą, kad net nobžnas žyd-lis pradėjęs brostvininkus sudraust. „Saltinio“ priduria, kad Lietuvos bažnyčios slugos jau tankiai ištaisė panašių ir dar geresnių baikų, todėl pataria klebonams nemiegot akyvaizdoje besiplatinančios bedievybės.

* * „Lietuvos“ redakcija

pastebejusi mūsų paaikiinimą vienam iš skaitytojų, kad žodis „kunigas“ yra tikrai lietuvišk-s, sako mūsų esą suklysta, nes žodis „kunigas“ arba „kuningas“ esas lietuvių pa-skolintas nuo gothų (giminė—„kuni“, giminės vadovas—„kuning“)

Sitas dar visai nepriparodo, kad žodis „kunigas“ butau tiesiog ne lietuviškas. Go-thų kalba šiandien tyrinėjama palyginant su slaviškomis. Mūsų ir slavų kalbose yra taip daug bendrų žodžių, kad sun-ku yra pasakyti, kas nuo ko žodžius skolinoti: lietuvių ar nuo lietuvių. Atimkim nuo lietuvių žodžius: „rasa“, „rože“, „diena“, „karalius“, (tėmat yra slavų-gothų kalboje), kas mūsų kalboje beliks? Pu-se kalbos mums reikėtų atsi-zadet, ir pasirodytų, kad mūsų pratėvų dar nelabai senai binta puslaukinių, kurie mimika kalbėjosi. Kaslink žodžio „kunigas“, tame da mūsų kalbotyra paskutinio savo žodžio neištaė, ir mės vargai, kas užsimainę, galime mūsų šakninius žodžius metyt į tautiškojo žodyno.

* * Rygos latvių mokslo draugija prašo visus lietuviuskus laikraščius prisijusti į jems ta savo numerį, kur buvo kas-nors rašyta apie 15 d. liepos 1900 balsas. Ir tas visai priešingas p. Gabrio ir kitų su-manymui. Lauksime, kas ką daugiau pasakys.

* * „Tėvynės“ 31 nr. p. K. Liutkus kalba apie ateivystės reikalus ir pataria sutverti vietinius at-ivystės komite-

tus, kurie veikdami išvien su vienu lietuvių astovu (direktorium) ant Ellis Island, dangu lietuvių išgelbėtų nuo grąžinimo atgal.

* * p. P. Leonas „Liet Ži-
nio“ primena visuomenei,
kad kiekvienas lietuvis neuž
mirštu šiemet paaukoti 15-tos
liepos—vienos dienos uždarbi-
statymui lietuvių Namo Vil-
niuje. Amerikiečiai irgi pri-
valęt to nepamiršt.

* * Lietuvių pradedama
danginties ir tolimosiose val-
stijose. Taip, rašo „Tėvynė“
J. Ivanauskas iš Wilburton,
Oklahoma valstijos, jog ten
esą lietuvių 51 šeimyna ir apie
tus, kurie veikdami išvien su
viu Namo Vilniuje. To paties
laikr. nr. 77 atskaituota aukos
Amsterdamo, N. Y., lietuvių
—viso 162 rub. rengiamam-
jam kun. A. Strazdo pamink-
lui Kamajuose.

* * Lietuvių Mokslo Drau-

gijos (nr. 31) nuoširdžiai dėka-
voja „Kovai“, kad ši pastaroji
iškoliojusi (29 nr.) Amerikos
lietuvius laisvamanius „nenau-
deliai“, „individuumais-ne-
naudeliais“, kurių gyvenimo
tiksliu liekasi tik girtuokliavi-
mas“. Bet kunigų organas už
ta pasitarnavimą „Kovai“ tuo-
jau tikrai jėzuitiškai ir ap-
dovanoja: juk visus esą tokius
laissamanus, nenaudelius, gir-
tuoklius pati „Kova“ ir gami-
na...

* * Dr. J. Basanavčius pra-
nėsa, jog vienas iš Vilniaus
lenkų, p. S., turis surinkęs
apie 500 senovės Lietuvos mo-
netų (pinigų), pradėjus Kei-
stutio laikais baigus 1707 m.
Tas pinigų mylėtojas dabar
norėtų šitą iš historinio atžvil-
gio brangų rinkinių parduot už
1000 rub. Dr. Basanavičius
atsišukia, bene atsiras ką iš
lietuvių turtuolių šitą rinkinių
nupirk. Kitaip jis pereis į
Peterburgo Ermitażą, kuris
ar daug iš jų griebis, kad gel-
bėti tą „mylimąją tautą“ nuo
prazūvimo... Bet iškalno

* * Prie išpirkimo Lietuvos
žemių klausimo jau pasirode
vienas rimtesnis balsas iš Di-
džiosios Lietuvos. p. A. Ol-
ševskis „Lietuvos“ paduoda

iš Lietuvos atsakymą, paklau-
sus laikraštininkų suvažiavime
išrinktai komisijai. Atsako-
dalykų žinovas taip: pirkimui
Lietuvos žemių bankas tevilia
jsteigti Lietuvos ir pirkties žemę
galėtik Rusijos pavaldinių.
Ir tai bus jau ne ban-
kas, bet tam tikra perkan-
čių draugija, — „komanditinė“
draugija. Viskas, ką ameri-
kietai galės, tai prisiđet pini-
gais ton draugijon ir paskui
gaut zemę ar nuo kapitalo pel-
nų, kaip akcijonieriai.

Vienok tai dar tik vieno ži-
nuovo balsas. Ir tas visai prie-
šingas p. Gabrio ir kitų su-
manymui. Lauksime, kas ką
daugiau pasakys.

* * „Vilties“ 78 nr. atskai-
tuota Brooklyn lietuvių 102
rubliai, kurie buvo pasiūsti
per J. Baniulį statymui Lietu-
vijos gyvenimą.

POLITIŠKOS ŽINIOS.

Ispanija. Pagaliaus ir Is-
panija pajuto ant savo pečių
klerikalų jungą, kuri vilko il-
gus metašimis. Su karaliaus

pritarimu premjeras Canalejas
apskelbė visokių tikėjimų ly-
gybę ir laisvę, kuriomis pirmiaus
tik katalikų kunigija
naudojosi. Dėlei šito sukilo
prieš valdžią visa Roma. Ku-
ningai ėmė ispanų tamsuolius

kurstyti prie revoliucijos ir
siulyti Ispanijai naują valdo-
ną, savo šalininką iš karlistų
partijos, Don Jaime de Bour-
bon.

Rusija. Trečiu ataveju ap-
lankiusi Rusiją balsi viešnia—
cholera, skina be pagailos sau
aukas. Per paskutinius du
mėnesius po visą valstybę su-
siro cholera 37,652, o numirė
16,551. Didelė žmonių tam-
sybė releidžia su cholera kovo-
ti. Daug vietų kaimiečiai
išveja ir nori nulinčiuoti daktar-
tarus. Cholera, tai esą „Dievo
rykštė“, ką tu čia su ja pa-
darysi—žmonelių šneka.

Į Lietuvos.

Vilnius gubernatorius
ubaude Trakų (Akmenės
pav.) parapijos kleboną Čaglij
100 rb. už „pavelijimą neštī
per procesiją vėliavas, netur-
inčias ryšio su religijos apei-
gomis“.

Seinų trikliases mokyklos
mokslo šiemet pabaigė šie lie-
tuvių: F. Baltrušaitis, J. Kau-
nas, F. Kaunas, A. Kmieliaus-
kas, J. Lipkus, J. Popikaitis,
J. Pajaujis, M. Razaitis, J.
Skausgiris, S. Statkevičius Iš-
viso 10. Kiti 6 lenkai.

Šiaulių gr. Zubovienė
nuo pernai metų ēmė rupin-
ties, kad jei butų leista ati-
dengt dar viena mokykla, kaip
Zubovo dvaruose, tik jau pa-
čiame mieste. Ilgai traukė
vyriausybė su ataakymu, ir
tik dabar jis atėjo, butent, mo-
kykla... neleista.

Gk

Joniškis, Šiauliai p. I
ukininkų gyvenimo. Mūsų
apylinkės ukininkai gyvena
gana pasiturinčiai. Vienok
apšvietimas stovi žemai. Skai-
to daugiausiai apysakas ir
šiaip dvasiško turinio knygias,
kurių platina vietinis klebo-
nas, kūn. Butkevičė. Pödraug-
jis draudžia skaityti pirmieji
laikraščius ir knygias. Per tai
šeimynose kyla nesusiprat-

